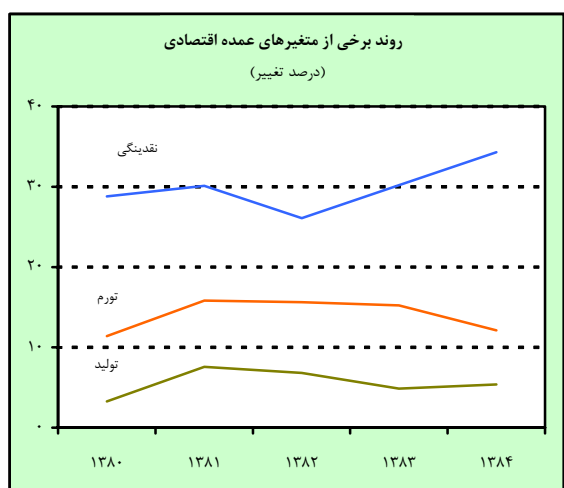

فصل پانزدهم

بانکداری و سیاست‌های پولی و اعتباری

از ابتدای سال ۱۳۸۴، چهارمین برنامه توسعه بعد از انقلاب و اولین برنامه از مجموع چهار برنامه سند چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور به اجرا گذاشته شد. مطابق بند (الف) ماده (۱۰) قانون برنامه چهارم، هرگونه سهمیه‌بندی تسهیلات بانکی (به تفکیک بخش‌های مختلف اقتصادی و منطقه‌ای) و اولویت‌های مربوط به بخش‌ها و مناطق، با تصویب هیئت وزیران، از طریق تشویق سیستم بانکی با استفاده از یارانه نقدی و وجوه اداره شده صورت می‌گیرد؛ ضمن آنکه طبق بند (ب) ماده مزبور، الزام بانک‌ها به پرداخت تسهیلات با نرخ کمتر در قالب عقود اسلامی در صورتی مجاز است که از طریق یارانه یا وجوه اداره شده توسط دولت تامین شود. مطابق بندهای مختلف ماده (۱۰) قانون برنامه چهارم، در طول

سال‌های برنامه چهارم حداقل ۲۵ درصد از تسهیلات اعطایی کلیه بانک‌های کشور به بخش آب و کشاورزی اختصاص خواهد یافت و افزایش در مانده تسهیلات تکلیفی بانک‌ها به طور متوسط سالانه ۲۰ درصد نسبت به رقم مصوب سال ۱۳۸۳ کاهش می‌یابد. همچنین دولت مکلف است بدهی خود به بانک مرکزی و بانک‌ها را طی سال‌های برنامه چهارم با منظور کردن مبالغ بازپرداخت در بودجه‌های سنواتی کاهش دهد. براساس اهداف کمی برنامه چهارم توسعه، متوسط نرخ تورم و نرخ رشد نقدینگی در طول سال‌های برنامه به ترتیب ۹/۹ و ۲۰/۰ درصد در نظر گرفته شده است. بر این اساس، نرخ تورم در سال اول برنامه ۱۴/۶ درصد و نرخ رشد نقدینگی ۲۴/۰ درصد هدف‌گذاری شده است.

در سال ۱۳۸۴، در اجرای بند (ح) ماده (۱۰) قانون برنامه چهارم، مجلس شورای اسلامی به بانک مرکزی اجازه داد به منظور اجرای سیاست‌های پولی تا پایان سال مذکور تا سقف ۱۵ هزار میلیارد ریال اوراق مشارکت (شامل جایگزینی و جدید) منتشر نماید.

براساس بند (ر) تبصره (۲) قانون بودجه سال ۱۳۸۴، افزایش سقف مانده تسهیلات تکلیفی بانک‌ها در سال ۱۳۸۴ با رعایت سایر تکالیف مصرح در برنامه‌های توسعه کشور تا سقف ۲۴۰۰ میلیارد ریال مجاز دانسته شده است. از این افزایش مانده تسهیلات، سهم بخش دولتی ۲۵ درصد و سهم بخش تعاونی و خصوصی ۷۵ درصد تعیین شده است.

مهم‌ترین سیاست‌های پولی مصوب شورای پول و اعتبار در سال ۱۳۸۴ به شرح ذیل است:

الف - براساس بندهای (الف) و (ب) ماده (۱۰) قانون برنامه چهارم و به موجب ماده (۲۰) قانون عملیات بانکی بدون ربا، حداقل نرخ سود مورد انتظار تسهیلات بانک‌های دولتی برای کلیه بخش‌های اقتصادی در سطح ۱۶ درصد یکسان گردید.

ب - سقف اوراق قابل انتشار شرکتها در سال ۱۳۸۴ همانند سال گذشته در مجموع به میزان ۱۲ هزار میلیارد ریال تعیین شد.
ج - به بانک مرکزی اجازه داده شد تا ضمن جایگزینی اوراق مشارکت موجود بانک مرکزی، حداکثر ۷۰۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت جدید (با نرخ سود علی الحساب ۱۵/۵ درصد) منتشر کند.

۱۵-۱- عملکرد سیستم بانکی^(۱)

در سال ۱۳۸۴، دارایی‌ها و بدهی‌های سیستم بانکی با رشدی معادل ۳۲/۰ درصد به ۲۳۵۹۳۹۶/۴ میلیارد ریال رسید. بدهی بخش غیر دولتی با رشدی معادل ۳۸/۳ درصد، یکی از مهم‌ترین عوامل افزایش دارایی‌ها بوده است. در سمت بدهی‌های سیستم بانکی نیز نقدینگی با ۳۴/۳ درصد رشد یکی از مهم‌ترین عوامل افزایش بدهی‌ها بوده است.

اقلام عمده دارایی‌ها و بدهی‌های سیستم بانکی

(میلیارد ریال)

درصد تغییر		مانده در پایان سال			
۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۴	▲ ۱۳۸۳	۱۳۸۲	
۳۲/۰	۳۲/۸	۲۳۵۹۳۹۶/۴	۱۷۸۷۳۰۰/۵	۱۳۴۵۵۲۵/۹	دارایی‌ها
۳۰/۰	۱۰/۱۶	۷۷۰۱۷۰/۴	۵۹۲۴۶/۹	۲۹۴۰۰۹/۱	دارایی‌های خارجی
۴۲/۹	۳۹/۷	۴۲۸۱۷۲/۱	۲۹۹۶۷۷/۹	۲۱۴۴۹۸/۳	بانک مرکزی
۱۱/۹	۲۶۵/۷	۳۲۳۹۲۴/۸	۲۸۹۳۶۵/۲	۷۹۱۲۶/۶	بانک‌های دولتی ^(۱)
۴۰۱/۵	□	۱۸۰۷۳/۵	۳۶۰۳/۸	۳۸۴/۲	بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی ^(۲)
-۰/۱	۶/۳	۲۳۵۶۰۷/۷	۲۳۵۹۴۰/۹	۲۲۱۹۰۰/۶	بدهی بخش دولتی
۳۸/۳	۳۷/۶	۸۶۵۳۱۵/۴	۶۲۵۷۱۴/۹	۴۵۴۷۹۹/۸	بدهی بخش غیر دولتی
۴۶/۶	-۱۱/۲	۴۸۸۳۰۲/۹	۳۳۲۹۹۷/۸	۳۷۴۸۱۶/۴	سایر
۳۲/۰	۳۲/۸	۲۳۵۹۳۹۶/۴	۱۷۸۷۳۰۰/۵	۱۳۴۵۵۲۵/۹	بدهی‌ها
۳۴/۳	۳۰/۲	۹۲۱۰۱۹/۴	۶۸۵۸۶۷/۲	۵۲۶۵۹۶/۴	نقدینگی
۷۱/۵	۱۴/۲	۱۶۷۶۶۷/۴	۹۷۷۷۳/۴	۸۵۵۸۳/۱	سپرده‌ها و وجوه بخش دولتی
۲۲/۲	۶۶/۵	۴۷۱۴۲۵/۸	۳۸۵۹۱۹/۷	۲۳۱۷۵۹/۴	بدهی‌های ارزی
۴۶/۶	۲۰/۷	۱۷۰۶۰۵/۱	۱۱۶۳۹۸/۵	۹۶۴۵۵/۷	بانک مرکزی
۷/۰	۹۸/۴	۲۸۴۳۹۰/۱	۲۶۵۸۸۲/۹	۱۳۳۹۹۱/۸	بانک‌های دولتی
۳۵۱/۹	۱۷۷/۳	۱۶۴۴۰/۶	۳۶۳۸/۳	۱۳۱۱/۹	بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی ^(۲)
۲۹/۴	۲۳/۲	۷۹۹۲۷۳/۸	۶۱۷۷۴۰/۲	۵۰۱۵۸۷/۰	سایر ^(۳)

۱- از شهریور ۱۳۸۴ شامل پست بانک می‌باشد.

۲- از شهریور ۱۳۸۱ شامل بانک‌های غیر دولتی کارآفرین، سامان، اقتصاد نوین، پارسیان، پاسارگاد (از بهمن ۱۳۸۴) و موسسه اعتباری غیر بانکی توسعه می‌باشد.

۳- شامل حساب سرمایه سیستم بانکی، پیش‌پرداخت اعتبارات اسنادی بخش دولتی و ودیعه ثبت سفارش کالاهای بخش غیر دولتی می‌باشد.

۱۵-۱-۱- سیستم بانکی و بخش خارجی

در سال ۱۳۸۴، خالص دارایی‌های خارجی سیستم بانکی با رشدی معادل ۴۴/۵ درصد (۹۲۰۰۷/۴ میلیارد ریال) به ۲۹۸۷۳۴/۶ میلیارد ریال رسید. این میزان تغییر در نتیجه ۷۴۲۸۷/۶ میلیارد ریال افزایش در خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی و ۱۷۷۱۹/۸ میلیارد ریال افزایش در خالص دارایی‌های خارجی بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی بود. مهم‌ترین عامل رشد خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی، افزایش در دارایی‌های خارجی بانک مرکزی در نتیجه خرید ارز دولت به منظور تامین منابع ریالی بودجه کل کشور و عدم فروش کامل آن در بازار بود.

۱- شامل بانک مرکزی، بانک‌های تجاری و تخصصی دولتی، بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی می‌باشد.

۱۵-۲- سیستم بانکی و بخش دولتی

تغییر در خالص مانده بدهی
بخش دولتی به سیستم بانکی

۱۳۸۴	▲۱۳۸۳	
-۷۰۲۲۷/۲	۱۸۵۰/۰	بخش دولتی
-۵۷۳۴۲/۶	-۱۱۹۸۲/۶	بانک مرکزی (۱)
-۱۶۱۲۶/۸	۱۳۹۱۸/۳	بانک‌های تجاری و تخصصی
۲۲۴۲/۲	-۸۵/۷	بانک‌های غیر دولتی و
-۷۸۵۴۳/۸	-۶۴۵۲/۵	مؤسسات اعتباری غیر بانکی
-۵۴۵۸۹/۱	-۱۳۴۷۰/۷	بانک مرکزی (۲)
-۲۷۱۹۶/۹	۷۱۰۲/۹	بانک‌های تجاری و تخصصی
۳۲۴۲/۲	-۸۵/۷	بانک‌های غیر دولتی و
۸۳۱۶/۶	۸۳۰۲/۵	مؤسسات اعتباری غیر بانکی (۳)
-۲۷۵۳/۵	۱۴۸۸/۱	شرکت‌ها و مؤسسات دولتی
۱۱۰۷۰/۱	۶۸۱۴/۴	بانک مرکزی
۰/۰	۰/۰	بانک‌های تجاری و تخصصی (۴)
۰/۰	۰/۰	بانک‌های غیر دولتی و
۰/۰	۰/۰	مؤسسات اعتباری غیر بانکی

- ۱- برای خالص کردن، پیش‌پرداخت اعتبارات اسنادی بخش دولتی از بدهی بخش دولتی کسر نگردیده است.
- ۲- شامل کسری حساب ذخیره تعهدات ارزی می‌باشد.
- ۳- صرفاً شامل موجودی اوراق مشارکت بخش دولتی می‌باشد.
- ۴- شامل بدهی بابت مابه‌التفاوت نرخ ارز می‌باشد.

در سال ۱۳۸۴، خالص بدهی بخش دولتی به سیستم بانکی با ۷۰۲۲۷/۷ میلیارد ریال کاهش به ۶۷۹۴۰/۳ میلیارد ریال رسید. طی دوره مورد بررسی، بدهی بخش دولتی به بانک مرکزی ۶/۹ درصد کاهش یافت. این کاهش ناشی از ۹/۵ درصد کاهش در بدهی دولت و ۷/۵ درصد افزایش در بدهی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی بود.

از کل بدهی دولت به بانک مرکزی ۳۵/۷ درصد، معادل ۳۶۱۲۰/۳ میلیارد ریال، مربوط به کسری حساب ذخیره تعهدات ارزی می‌باشد که در مقایسه با سال قبل با افزایشی معادل ۱۶۴/۶ میلیارد ریال روبه‌رو شد. سپرده‌های بخش دولتی نزد بانک مرکزی طی این دوره ۷۲/۶ درصد افزایش یافت که ناشی از ۷۴/۰ درصد رشد در سپرده‌های دولت و ۶۱/۱ درصد رشد در سپرده‌های شرکت‌ها و مؤسسات دولتی بود.

تسهیلات تکلیفی بانک‌ها براساس آیین‌نامه اجرایی تبصره (۲) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ (میلیارد ریال)

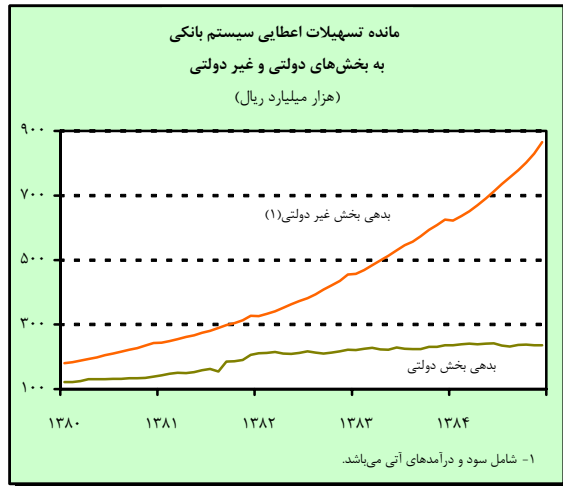
تغییر در مانده		موضوع فعالیت	
مصبوب (۱)	سقف بودجه	بخش	
۳۲۰	۶۹۰		تسهیلات با اهداف اجتماعی و فرهنگی
۰	۰	غیر دولتی	قرض الحسنه ازدواج
۰	۳۵۰	غیر دولتی	قرض الحسنه کمک هزینه تحصیلی به دانشجویان - صندوق رفاه دانشگاه آزاد
۰	۰	دولتی	تامین کالاهای اساسی
۹۰	۹۰	دولتی	رفع حواج بازنشستگان
۰	۰	دولتی	تکمیل خوابگاه‌های دانشجویی
۲۳۰	۲۵۰	دولتی	وزارت بهداشت و علوم، تحقیقات و فن‌آوری (کمک هزینه تحصیلی دانشجویان)
۶۲۳	۱۲۰۲		تسهیلات با اهداف اشتغال‌زایی
۱۲۰	۲۴۰	غیر دولتی	اعتبار متمرکز
۷۱	۱۰۰	غیر دولتی	اعتبار ملی
۱۵۸	۲۴۰	غیر دولتی	مددجویان کمیته امداد
۱۵۸	۱۸۲	غیر دولتی	حوادث غیر مترقبه
۹۰	۲۴۰	غیر دولتی	اشتغال فرزندان شاهد و جانبازان و آزادگان
۲۶	۲۰۰	غیر دولتی	لوله‌کشی گاز و فاضلاب داخل منازل
۸۸	۸۸		تسهیلات با اهداف ارائه خدمات تنظیم بازار
۸۸	۸۸	غیر دولتی	اجرای بند (ظ) تبصره (۲)
۲۱	۴۲۰		تسهیلات با اهداف تولیدی و زیربنایی
۰	۲۶۰	دولتی	طرح‌های زیربنایی دولتی
۱۸	۴۵	غیر دولتی	توسعه فضاهای آموزشی و فرهنگی
۳	۱۱۵	غیر دولتی	طرح‌های تولیدی و خدماتی و زیربنایی حائز اولویت و ارتقای کیفیت
۱۰۵۲	۲۴۰۰		جمع
۳۲۰	۶۰۰		دولتی
۷۳۲	۱۸۰۰		غیر دولتی

۱- ارقام عملکرد برابر ارقام مصوب می‌باشد.

در سال مورد بررسی، بدهی دولت به بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی با ۶/۱ درصد کاهش (۲۲۵۴/۱ میلیارد ریال) به ۳۴۵۳۹/۶ میلیارد ریال رسید. این کاهش از بابت اجرای بند (ج) ماده (۱۰) قانون برنامه چهارم توسعه کشور نبود بلکه عمدتاً به دلیل

کاهش موجودی اوراق مشارکت بخش دولتی به میزان ۶۸۴۱/۱ میلیارد ریال بود که با افزایش سایر اجزای بدهی دولت مقداری تعدیل شد. در این سال بخشی از منابع شبکه بانکی کشور به اعطای تسهیلات در قالب تبصره‌های قانون بودجه اختصاص یافت.

۱۵-۲- بانک‌ها و بخش غیر دولتی

بررسی عملکرد اعتباری بانک‌ها در سال ۱۳۸۴ نشان دهنده افزایش تسهیلات اعطایی^(۱) بانک‌ها به بخش غیر دولتی بدون احتساب سود و درآمد سال‌های آتی به میزان ۲۰۸۸۷۷/۸ میلیارد ریال (۳۹/۰ درصد) می‌باشد. در این سال سهم تسهیلات اعطایی بانک‌ها به بخش غیر دولتی معادل ۸۸/۳ درصد از کل تسهیلات اعطایی آنها بود که نشان دهنده سهم قابل ملاحظه این بخش می‌باشد^(۲). بخشی از این تسهیلات در قالب تسهیلات تکلیفی اعطا شده است. براساس آیین‌نامه اجرایی تبصره (۲)، میزان مصوب تغییر در مانده تسهیلات تکلیفی بانک‌ها به بخش غیر دولتی ۷۳۲ میلیارد ریال و عملکرد آن در این سال برابر میزان مصوب بود.

در سال مورد بررسی، مانده تسهیلات اعطایی بانک‌های تجاری و تخصصی دولتی به بخش غیر دولتی بدون احتساب سود و درآمد سال‌های آتی به ترتیب ۳۰/۲ و ۴۲/۶ درصد افزایش یافت. در این سال مانده تسهیلات اعطایی بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی با رشد چشمگیری معادل ۱۱۹/۲ درصد به ۸۰۶۲۲/۴ میلیارد ریال رسید. بر این اساس، سهم بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی از کل تسهیلات اعطایی بانک‌ها به بخش غیر دولتی با رشد قابل ملاحظه‌ای از ۶/۹ درصد در پایان سال ۱۳۸۳ به ۱۰/۸ درصد در پایان سال ۱۳۸۴ افزایش یافت.

مانده تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی به بخش غیر دولتی (۱)

(میلیارد ریال)

سهم (درصد)	مانده در پایان سال		درصد تغییر		مانده در پایان سال			
	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	
۶۷/۳	۷۱/۸	۷۳/۷	۳۰/۲	۳۴/۵	۵۰۱۳۶۶/۳	۳۸۵۰۶۹/۰	۲۸۶۳۳۹/۰	بانک‌های تجاری
۲۱/۹	۲۱/۳	۲۳/۰	۴۲/۶	۲۸/۲	۱۶۳۰۳۹/۵	۱۱۴۲۹۸/۶	۸۹۱۴۸/۸	بانک‌های تخصصی بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی
۱۰/۸	۶/۹	۳/۳	۱۱۹/۲	۱۸۸/۸	۸۰۶۲۲/۴	۳۶۷۸۲/۸	۱۲۷۳۵/۹	کل بانک‌ها
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۹/۰	۳۸/۱	۷۴۵۰۲۸/۲	۵۳۶۱۵۰/۴	۳۸۸۲۲۳/۷	

۱- بدون سود و درآمد سال‌های آتی می‌باشد.

طی سال ۱۳۸۴، براساس بندهای (الف) و (ج) ماده (۱۰) قانون برنامه چهارم توسعه، هرگونه سهمیه‌بندی تسهیلات بانکی به جز اعطای حداقل ۲۵ درصد از تسهیلات بانکی به بخش آب و کشاورزی لغو شد. تسهیلات اعطایی بانک‌ها به بخش غیر دولتی در سال ۱۳۸۴ به گونه‌ای توزیع شد که ترتیب سهم‌ها از بالاترین سهم عبارت بود از: بازرگانی داخلی، خدمات و متفرقه، صنعت و معدن، ساختمان و مسکن و کشاورزی. پایین‌ترین سهم نیز به بخش صادرات اختصاص داشت.

۱- شامل مطالبات سررسید گذشته و معوق نیز می‌شود.

۲- تسهیلات اعطایی به بخش‌های دولتی و غیر دولتی بدون سود و درآمد سال‌های آتی می‌باشد.

سهام بخش‌های اقتصادی از افزایش در مانده تسهیلات اعطایی بانک‌ها و
موسسات اعتباری غیر بانکی به بخش غیر دولتی (۱)

(درصد)

۱۳۸۴			۱۳۸۳			
شبکه بانکی	بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی	بانک‌های دولتی	شبکه بانکی	بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی	بانک‌های دولتی	
۱۴/۳	۰/۰	۱۸/۰	۱۳/۹	۰/۱	۱۶/۷	کشاورزی
۲۷/۰	۳۲/۶	۲۵/۵	۳۶/۸	۳۵/۶	۳۷/۰	صنعت و معدن
۲۳/۱	۲۳/۶	۲۲/۹	۱۹/۰	۲۹/۸	۱۶/۸	ساختمان و مسکن
۱/۴	-۰/۱	۱/۸	۲/۶	۰/۹	۳/۰	صادرات
۳۴/۲	۴۳/۹	۳۱/۸	۲۷/۷	۳۳/۶	۲۶/۵	بازرگانی داخلی، خدمات و متفرقه
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	جمع

۱- بدون سود و درآمد سال‌های آتی بوده و در سال ۱۳۸۴ شامل افزایش در مانده تسهیلات قرض‌الحسنه اعطایی به بخش غیر دولتی می‌باشد.

در سال مورد بررسی، مطالبات سررسید گذشته و معوق بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی از بخش غیر دولتی نسبت به سال قبل ۷۵/۴ درصد افزایش یافت که در مقایسه با سال قبل رشد بیشتری را نشان می‌دهد. این متغیر در بانک‌های تجاری ۹۴/۰ درصد، در بانک‌های تخصصی ۲۹/۰ درصد و در بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی ۱۵۲/۴ درصد افزایش داشته است. سهم

مطالبات سررسید گذشته و معوق بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی از بخش غیر دولتی (درصد)

سهم در کل مطالبات از بخش غیر دولتی (پایان سال)			
۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	
۹/۱	۶/۰	۵/۸	بانک‌های تجاری
۸/۰	۸/۹	۶/۴	بانک‌های تخصصی
۳/۲	۲/۷	۱/۶	بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی
۸/۱	۶/۴	۵/۸	شبکه بانکی

مطالبات سررسید گذشته و معوق بخش غیر دولتی در کل مطالبات بانک‌ها از این بخش نیز ۸/۱ درصد می‌باشد که نسبت به سال قبل افزایش نشان می‌دهد.

بررسی ترکیب مانده تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی در قالب عقود اسلامی در سال ۱۳۸۴ نشان می‌دهد که بخش عمده این تسهیلات به میزان ۴۹/۹ درصد در قالب فروش اقساطی اعطا شده است.

ترکیب مانده تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی به بخش غیر دولتی به تفکیک عقود (۱) (درصد)

شبکه بانکی		بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی		بانک‌های تخصصی		بانک‌های تجاری		
۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۳	
۴۹/۹	۵۲/۶	۴۲/۶	۴۰/۴	۶۳/۲	۶۲/۱	۴۶/۴	۵۰/۸	فروش اقساطی
۶/۹	۶/۲	۱۲/۳	۸/۴	۲/۷	۲/۶	۷/۴	۷/۲	مضاربه
۱۱/۲	۱۰/۳	۶/۸	۴/۲	۱۲/۸	۱۱/۳	۱۱/۵	۱۰/۶	مشارکت مدنی
۴/۴	۴/۸	۰/۳	۰/۲	۲/۶	۲/۹	۵/۹	۶/۰	قرض‌الحسنه
۳/۷	۳/۲	۲۰/۴	۲۴/۶	۱/۹	۲/۲	۱/۱	۱/۱	اجاره به شرط تملیک
۵/۲	۵/۸	۱/۲	۳/۵	۳/۲	۳/۷	۶/۷	۶/۸	معاملات سلف
۲/۵	۲/۴	۱/۷	۱/۹	۳/۲	۳/۳	۲/۳	۲/۱	مشارکت حقوقی
۱/۰	۱/۰	۰/۴	۰/۷	۰/۱	۰/۸	۱/۴	۱/۰	سرمایه‌گذاری مستقیم
۶/۳	۶/۸	۱۰/۳	۱۴/۰	۱/۵	۱/۴	۷/۳	۷/۸	جعاله
۸/۹	۶/۹	۴/۰	۲/۱	۸/۸	۹/۷	۱۰/۰	۶/۶	سایر (۲)
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	جمع

۲- شامل آمار خرید دین و مطالبات سررسید گذشته و معوق و اموال موضوع معاملات می‌باشد.

۱- شامل سود و درآمد سال‌های آتی می‌باشد.

۱۵-۳- نقدینگی

در سال ۱۳۸۴، نقدینگی از رشدی معادل ۳۴/۳ درصد برخوردار شد که فراتر از هدف برنامه بود و در مقایسه با رشد نقدینگی در سال گذشته (۳۰/۲ درصد)، افزایش نشان می‌دهد. در این سال پایه پولی عمدتاً در اثر افزایش خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی ۴۵/۹ درصد رشد داشت که نسبت به رشد سال گذشته (۱۷/۵ درصد) افزایش قابل توجهی نشان می‌دهد. ضریب فزاینده نقدینگی نیز با کاهش ۷/۹ درصدی نسبت به سال قبل به ۴/۱۷۶ رسید.

نقدینگی برحسب عوامل تعیین کننده آن

درصد تغییر		مانده در پایان سال			
۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	
۴۵/۹	۱۷/۵	۲۲۰۵۴۱/۴	۱۵۱۲۰۰/۰	۱۲۸۷۱۰/۹	پایه پولی (میلیارد ریال)
-۷/۹	۱۰/۹	۴/۱۷۶	۴/۵۳۶	۴/۰۹۱	ضریب فزاینده نقدینگی
۳۴/۳	۳۰/۲	۹۲۱۰۱۹/۴	۶۸۵۸۶۷/۲	۵۲۶۵۹۶/۴	نقدینگی (میلیارد ریال)

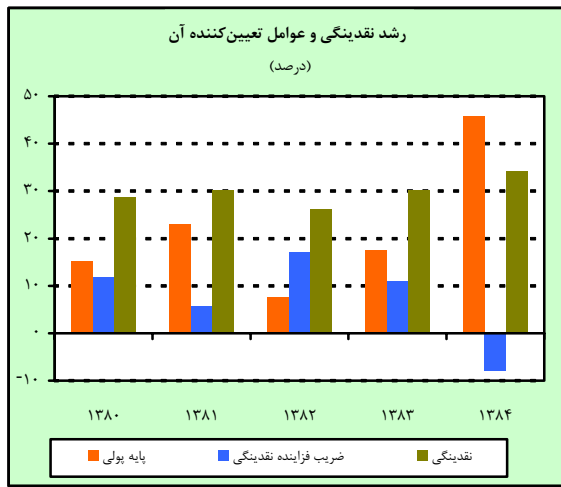
سهام عوامل موثر در رشد نقدینگی (درصد)

۱۳۸۴	▲ ۱۳۸۳	۱۳۸۲	
۳۰/۵	۲۸/۱	۲۶/۵	بدهی بخش غیر دولتی به بانکها و موسسات اعتباری غیر بانکی (۱)
-۱۰/۶	۰/۱	-۰/۸	خالص بدهی بخش دولتی به سیستم بانکی دولت
-۱۱/۵	-۱/۲	-۰/۱	شرکتها و موسسات دولتی (۱)
۰/۹	۱/۳	-۰/۷	خالص داراییهای خارجی سیستم بانکی
۱۳/۴	۲۷/۴	۰/۳	خالص سایر
۱/۰	-۲۵/۴	۰/۱	نقدینگی
۳۴/۳	۳۰/۲	۲۶/۱	

۱- بدون سود و درآمد های آتی می باشد.

سهام عوامل موثر در رشد پایه پولی (درصد)

۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	
۴۹/۱	۵۰/۷	۳۰/۶	خالص داراییهای خارجی بانک مرکزی
-۳۷/۹	-۹/۳	-۱/۸	خالص مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی
۹/۵	-۱/۶	-۰/۶	مطالبات بانک مرکزی از بانکها
۲۵/۱	-۲۲/۳	-۲۰/۶	خالص سایر اقلام
۴۵/۹	۱۷/۵	۷/۶	پایه پولی

بررسی عوامل موثر بر رشد نقدینگی در سال ۱۳۸۴

نشان دهنده سهم بالای مطالبات از بخش غیر دولتی (۳۰/۵) واحد درصد) در رشد نقدینگی است. خالص داراییهای خارجی سیستم بانکی طی این دوره اثر مثبتی معادل ۱۳/۴ واحد درصد در رشد نقدینگی داشت. در بین عوامل تشکیل دهنده خالص داراییهای داخلی نیز خالص مطالبات از بخش دولتی سهمی کاهنده معادل ۱۰/۶ واحد درصد و خالص سایر عوامل سهمی فزاینده معادل ۱/۰ واحد درصد در رشد نقدینگی داشت.

۱۵-۳-۱- پایه پولی

در سال ۱۳۸۴، پایه پولی با رشدی معادل ۴۵/۹ درصد به ۲۲۰۵۴۱/۴ میلیارد ریال رسید. مهمترین عامل افزایش پایه پولی در سال مذکور، خالص داراییهای خارجی بانک مرکزی با سهمی معادل ۴۹/۱ واحد درصد بود. از طرف دیگر کاهش خالص مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی با سهم منفی به میزان ۳۷/۹ واحد درصد، بیشترین سهم را در کاهش پایه پولی داشت. علت عمده افزایش خالص سایر عوامل، سررسید شدن اوراق مشارکت بانک مرکزی در سال ۱۳۸۴ و جایگزین نشدن به موقع آن بود. در دوره مورد بررسی، داراییهای خارجی بانک مرکزی عمدتاً به دلیل خرید ارز از دولت برای تامین منابع ریالی بودجه و عدم فروش کامل آن در بازار، افزایش یافت. از سوی دیگر بدهیهای خارجی بانک مرکزی ۵۴۲۰۶/۶ میلیارد ریال افزایش یافت. برآیند این عوامل منجر به افزایش خالص داراییهای خارجی بانک مرکزی شد. طی این دوره مطالبات بانک مرکزی از بانکها سهمی فزاینده معادل ۹/۵ واحد درصد در رشد پایه پولی داشت.

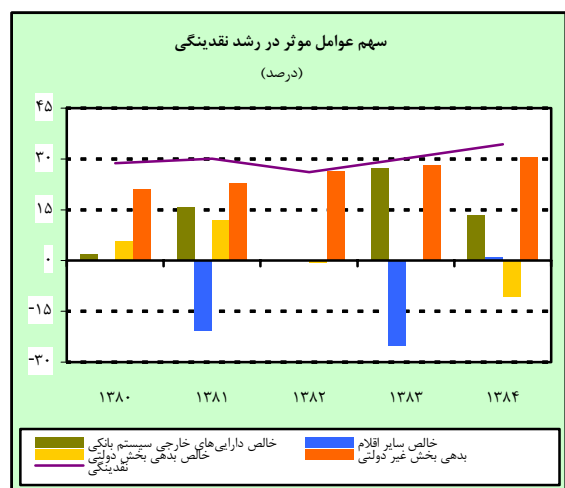
منابع پایه پولی و اجزای آن

(میلیارد ریال)

درصد تغییر		مانده در پایان سال			
۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	
۴۵/۹	۱۷/۵	۲۲۰۵۴۱/۴	۱۵۱۲۰۰/۰	۱۲۸۷۱۰/۹	پایه پولی (=خالص داراییهای بانک مرکزی)
۴۰/۵	۵۵/۳	۲۵۷۵۶۷/۰	۱۸۳۲۷۹/۴	۱۱۸۰۴۲/۶	خالص داراییهای خارجی
-۸۶/۹	-۱۵/۴	۸۶۵۲/۱	۶۵۹۹۴/۷	۷۷۹۷۷/۳	خالص مطالبات از بخش دولتی
۶۷/۱	-۸/۷	۳۵۹۱۶/۲	۲۱۴۹۳/۲	۲۳۵۴۲/۲	مطالبات از بانکها
۳۱/۸	-۳۱/۶	-۸۱۵۹۳/۹	-۱۱۹۵۶۷/۳	-۹۰۸۵۱/۲	خالص سایر اقلام
		-۱۰۷۶۹/۱	-۲۰۲۵۰/۳	-۱۶۶۴۹/۷	اوراق مشارکت (۱)

۱- اوراق مشارکت بانک مرکزی یکی از اقلام بدهی بانک مرکزی است و به عنوان یک جزء کاهنده خالص سایر اقلام و در نتیجه پایه پولی دارای علامت منفی است.

۱۵-۳-۲- ضریب فزاینده نقدینگی

در سال مورد بررسی، ضریب فزاینده نقدینگی با کاهشی معادل ۷/۹ درصد به ۴/۱۷۶ رسید. کاهش مذکور در این سال عمدتاً ناشی از افزایش نسبت ذخایر اضافی بانک‌ها به کل سپرده‌ها به میزان ۱۶۶/۷ درصد بود. علت افزایش ذخایر اضافی بانک‌ها تصویب متمم بودجه دولت و برداشت از حساب ذخیره ارزی در اواخر سال بود. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به کل سپرده‌ها به میزان ۱۷/۱ درصد نیز موجب افزایش ضریب فزاینده شد. کاهش این نسبت عمدتاً به دلیل ترجیح مردم به استفاده از چک‌های بانکی به دلیل نبود اسکناس با مبالغ بالا می‌باشد.

عوامل موثر بر ضریب فزاینده نقدینگی

(درصد)

سهم هر یک از اجزا در تغییرات ضریب در سال ۱۳۸۴	پایان سال			
	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	
-۰/۱۵۷	-۰/۰۵۸	-۰/۰۷۰	-۰/۰۷۹	نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به کل سپرده‌ها
-۰/۰۰۹	-۰/۱۴۷	-۰/۱۴۸	-۰/۱۵۷	نسبت سپرده‌های قانونی به کل سپرده‌ها
-۰/۵۲۴	-۰/۰۴۸	-۰/۰۱۸	-۰/۰۲۸	نسبت ذخایر اضافی به کل سپرده‌ها
-۰/۳۵۸	۴/۱۷۶	۴/۵۳۶	۴/۰۹۱	ضریب فزاینده نقدینگی

۱۵-۴- ترکیب نقدینگی

ترکیب نقدینگی در سال ۱۳۸۴ حاکی از کاهش سهم پول از ۳۶/۹ درصد در پایان سال ۱۳۸۳ به ۳۴/۵ درصد در پایان سال ۱۳۸۴ می‌باشد. در مقابل سهم شبه پول با افزایش نسبت به سال قبل به ۶۵/۵ درصد رسید.

نقدینگی بر حسب پول و شبه پول

(میلیارد ریال)

سهم (درصد)	درصد تغییر			مانده در پایان سال			
	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	
۳۴/۵	۳۶/۹	۲۵/۸	۱۶/۳	۳۱۷۹۱۹/۴	۲۵۲۸۱۵/۱	۲۱۷۳۵۶/۸	پول
۵/۵	۶/۵	۱۳/۲	۱۵/۶	۵۰۶۷۵/۶	۴۴۷۷۲/۰	۳۸۷۳۲/۵	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص
۲۹/۰	۳۰/۳	۲۸/۵	۱۶/۵	۲۶۷۲۴۳/۸	۲۰۸۰۴۳/۱	۱۷۸۶۲۴/۳	سپرده‌های دیداری
۶۵/۵	۶۳/۱	۳۹/۳	۴۰/۰	۶۰۳۱۰۰/۰	۴۳۳۰۵۲/۱	۳۰۹۲۳۹/۶	شبه پول
۱۰/۱	۱۰/۲	۳۳/۶	۵۲/۷	۹۳۲۳۰/۱	۶۹۸۰۶/۲	۴۵۷۰۶/۰	سپرده‌های قرض الحسنه پس‌انداز
۵۲/۲	۵۰/۹	۴۰/۳	۳۸/۷	۴۸۹۶۹۳/۲	۳۴۹۱۴۹/۳	۲۵۱۷۳۸/۲	سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار
۲/۲	۲/۱	۴۳/۱	۱۹/۵	۲۰۱۷۶/۷	۱۴۰۹۶/۶	۱۱۷۹۵/۴	سپرده‌های متفرقه
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۴/۳	۳۰/۲	۹۲۱۰۱۹/۴	۶۸۵۸۶۷/۲	۵۲۶۵۹۶/۴	نقدینگی

طی این سال سپرده‌های بخش غیر دولتی نزد بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی با افزایشی معادل ۳۵/۸ درصد به ۸۷۰۳۴۳/۸ میلیارد ریال رسید که از این میزان ۶۰۳۱۰۰/۰ میلیارد ریال در قالب سپرده‌های غیر دیداری بود.

۱۵-۴-۱ پول

ترکیب پول (درصد)			
پایان سال			
۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	
۱۵/۹	۱۷/۷	۱۷/۸	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص
۸۴/۱	۸۲/۳	۸۲/۲	سپرده‌های دیداری

در سال ۱۳۸۴، حجم پول با ۲۵/۸ درصد رشد به ۳۱۷۹۱۹/۴ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با سال قبل (۱۶/۳ درصد) از رشد بیشتری برخوردار بوده است. سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در ترکیب پول از ۱۷/۷ درصد در سال ۱۳۸۳ به ۱۵/۹ درصد در سال ۱۳۸۴ کاهش یافت. یکی از علل کاهش سهم اسکناس و مسکوک در پول طی سال‌های اخیر استفاده گسترده از چک‌های بانکی (به عنوان یکی از اجزای حساب‌های دیداری) به جای اسکناس می‌باشد. در سال ۱۳۸۴، حجم اسکناس و مسکوک منتشر شده با رشدی معادل ۱۵/۶ درصد به ۵۶۵۰۲/۲ میلیارد ریال رسید که از این مبلغ ۸۹/۷ درصد در دست اشخاص، ۸/۹ درصد نزد بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی و ۱/۴ درصد باقیمانده نزد بانک مرکزی بود.

۱۵-۴-۲- شبه پول

ترکیب شبه پول (درصد)			
پایان سال			
۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	
۱۵/۵	۱۶/۱	۱۴/۸	سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز
۸۱/۲	۸۰/۶	۸۱/۴	سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار
۳۶/۱	۳۶/۱	۳۸/۰	کوتاه‌مدت
۰/۹	۰/۸	۰/۷	کوتاه‌مدت ویژه
۴۴/۲	۴۳/۷	۴۲/۷	بلندمدت
۳/۳	۳/۳	۳/۸	سپرده‌های متفرقه (۱)

۱- شامل پیش‌پرداخت اعتبارات اسنادی، سپرده ضمانتنامه‌ها، پیش‌پرداخت بابت معاملات و وجوه صندوق بازنشستگی و پس‌انداز کارکنان بانک‌ها می‌باشد.

در سال مورد بررسی، شبه‌پول با رشدی معادل ۳۹/۳ درصد به ۶۰۳۱۰۰/۰ میلیارد ریال رسید که رشد آن در مقایسه با سال قبل اندکی کاهش ولی سهم آن در نقدینگی نسبت به سال قبل افزایش نشان می‌دهد. افزایش اعتماد عمومی به بانک‌ها هم‌زمان با کاهش تورم و افزایش میل به پس‌انداز در مردم در رشد شبه‌پول موثر بوده است. در بین اجزای شبه‌پول، سهم سپرده‌های قرض‌الحسنه در مقایسه با سال قبل کاهش و سهم سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار افزایش یافت.

نرخ سود علی‌الحساب سپرده‌های (درصد در سال) سرمایه‌گذاری مدت‌دار بانک‌های دولتی (۱)

۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	
۷	۷	۷	کوتاه‌مدت
۹	۹	۹	کوتاه‌مدت ویژه
			بلندمدت:
۱۳	۱۳	۱۳	یک‌ساله
۱۳-۱۷	۱۳-۱۷	۱۳-۱۷	دو‌ساله
۱۳-۱۷	۱۳-۱۷	۱۳-۱۷	سه‌ساله
۱۳-۱۷	۱۳-۱۷	۱۳-۱۷	چهارساله
۱۷	۱۷	۱۷	پنج‌ساله

۱- نرخ سود سپرده‌های کوتاه‌مدت، کوتاه‌مدت ویژه و یک‌ساله تودیع شده نزد بانک مسکن نسبت به سایر بانک‌های دولتی یک واحد درصد بیشتر است.

در سال ۱۳۸۴، نرخ‌های سود علی‌الحساب سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار در بانک‌های دولتی نسبت به سال قبل بدون تغییر باقی ماند. در ترکیب سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت همچون سال‌های گذشته سپرده‌های پنج‌ساله عمده‌ترین بخش از سپرده‌ها را به خود اختصاص داد. این امر به دلیل منطقی‌تر بودن نرخ سود این سپرده‌ها می‌باشد. شایان ذکر است طی دو سال اخیر از سهم سپرده‌های پنج‌ساله در کل سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت کاسته شده و عمدتاً به سهم سپرده‌های یک‌ساله و دو‌ساله افزوده شده است.

۱۵-۵- منابع و مصارف بانک‌های تجاری

در دوره مورد بررسی، حجم سپرده‌های بخش غیر دولتی نزد بانک‌های تجاری به میزان ۲۶/۳ درصد، معادل ۱۳۲۱۹۲/۳ میلیارد ریال، افزایش یافت. از این میزان، ۴۱/۶ درصد مربوط به سپرده‌های دیداری و ۵۸/۴ درصد مربوط به سپرده‌های غیر دیداری می‌باشد. طی این سال منابع مسدود بانک‌های تجاری عمدتاً بابت تودیع سپرده قانونی معادل ۲۲۲۷۲/۲ میلیارد ریال افزایش یافت. همچنین حساب سرمایه بانک‌های تجاری ۴۴۱۲۳/۱ میلیارد ریال و سپرده‌ها و وجوه بخش دولتی ۱۳۹۶۱/۴ میلیارد ریال افزایش نشان داد. از محل منابع

مذکور، ۱۱۶۳۸۲/۶ میلیارد ریال به بدهی بخش غیر دولتی و ۱۵۱۵۵/۲ میلیارد ریال به بدهی بخش دولتی افزوده شد. بدین ترتیب در این سال مازاد منابع بانک‌های تجاری نسبت به سال قبل ۳۶۴۶۶/۸ میلیارد ریال افزایش یافت.

ترکیب سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت (۱)
(درصد)

پایان سال			
۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	
۱۴/۷	۱۲/۷	۱۱/۱	یک‌ساله
۱۶/۹	۱۵/۱	۱۰/۹	دو‌ساله
۴/۷	۴/۶	۴/۹	سه‌ساله
۱/۴	۱/۰	۱/۶	چهارساله
۶۲/۳	۶۶/۶	۷۱/۵	پنج‌ساله

۱- شامل آمار مؤسسات اعتباری غیر بانکی می‌باشد.

۱۵-۶- منابع و مصارف بانک‌های تخصصی

در سال ۱۳۸۴، حجم سپرده‌های بخش غیر دولتی نزد بانک‌های تخصصی ۳۷۷۳۴/۳ میلیارد ریال افزایش یافت. از این میزان، ۸/۰ درصد مربوط به افزایش در سپرده‌های دیداری و ۹۲/۰ درصد مربوط به افزایش در سپرده‌های غیر دیداری بود. منابع مسدود عمدتاً به دلیل تودیع سپرده قانونی نزد بانک مرکزی به میزان

۲۴۶۵/۸ میلیارد ریال افزایش یافت. در این سال منابع آزاد از محل سپرده‌های بخش غیر دولتی در بانک‌های تخصصی معادل ۳۵۲۶۸/۵ میلیارد ریال افزایش نشان داد که با در نظر گرفتن سایر منابع، کل منابع آزاد اعتباری بانک‌های تخصصی معادل ۴۹۲۴۲/۸ میلیارد ریال افزایش یافت. از این محل بدهی بخش‌های غیر دولتی و دولتی به ترتیب معادل ۴۸۷۴۰/۹ و ۵۰۱/۹ میلیارد ریال افزایش یافت.

۱۵-۷- تحولات سیستم بانکی

اهم سیاست‌ها و اقدامات انجام شده در سال ۱۳۸۴ را می‌توان در قالب موارد زیر طبقه‌بندی نمود:

۱- یکسان‌سازی نرخ سود تسهیلات بانکی: یکی از مهم‌ترین سیاست‌های پولی اتخاذ شده در سال ۱۳۸۴، تعدیل و یکسان‌سازی نرخ سود تسهیلات بانکی برای کلیه بخش‌های اقتصادی بود. براین اساس، نرخ سود مورد انتظار تسهیلات بانک‌های دولتی برای کلیه بخش‌ها در سطح ۱۶ درصد تعیین گردید.

۲- الزام بانک‌ها به تغییر در برخی از روش‌های جاری حسابداری: به موجب مصوبه شورای پول و اعتبار، بانک‌ها ملزم شدند درآمد عقود را بر مبنای روش تعهدی شناسایی نمایند. به علاوه از روش پلکانی برای بازپرداخت اقساط تسهیلات بانکی در بخش مسکن استفاده کنند.

۳- افزایش سقف تسهیلات در موارد ذیل:

- افزایش سقف تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج از ۶ میلیون ریال به ۱۰ میلیون ریال،
- امکان اعطای تسهیلات خرید مسکن توسط کلیه بانک‌ها از طریق عقود فروش اقساطی یا اجاره به شرط تملیک و افزایش سقف آن از ۸۰ میلیون ریال به ۱۰۰ میلیون ریال به ازای هر واحد مسکونی،
- افزایش سقف فردی تسهیلات مسکن بانک مسکن به صورت توأم با سپرده از محل صندوق پس‌انداز مسکن و بدون سپرده از محل منابع داخلی بانک از ۱۲۰ میلیون ریال به ۱۸۰ میلیون ریال.

۴- اجرای قانون برنامه چهارم درخصوص توزیع بخشی تسهیلات: به موجب فراز (۲) از بند (ج) ماده (۱۰) قانون برنامه چهارم، بانک‌ها ملزم شدند در سال ۱۳۸۴ حداقل ۲۵ درصد از تسهیلات اعطایی خود را با هماهنگی دستگاه‌های ذی‌ربط به بخش آب و کشاورزی اختصاص دهند.

۵- تهیه آیین‌نامه‌های قانون تنظیم بازار غیر متشکل پولی: حسب تکلیف مصرح در قانون تنظیم بازار غیر متشکل پولی، آیین‌نامه‌های مربوطه در بانک مرکزی تهیه و پس از تایید شورای پول و اعتبار برای تصویب نهایی به هیئت وزیران ارائه شد.

همچنین تمهیدات و هماهنگی‌های لازم به منظور فراهم ساختن مقدمات اجرای قانون و اعمال نظارت بر موسسات پولی موضوع قانون مذکور شامل صندوق‌های قرض‌الحسنه و تعاونی‌های اعتبار اتخاذ شد.

۶- اعطای مجوز: با هدف گسترش فعالیت‌های سیستم بانکی کشور در کشورهای منطقه از جمله عراق و به منظور تسهیل مراودات تجاری میان بازرگانان دو کشور، مجوز تاسیس و افتتاح شعبه توسط بانک‌های ملی، کشاورزی و سپه در کشور عراق صادر شد. به علاوه دو بانک خصوصی پاسارگاد و سرمایه در سال ۱۳۸۴ پس از اخذ مجوز فعالیت و پذیره‌نویسی به شبکه بانکی کشور پیوستند.

۱۵-۸- واحدها و کارکنان شبکه بانکی

در سال ۱۳۸۴، تعداد واحدهای بانکی اعم از شعبه، باجه و نمایندگی در داخل و خارج از کشور با ۱/۷ درصد رشد به ۱۷۴۸۶ واحد

رسید. در بین کلیه بانک‌ها، بانک‌های صادرات و ملی ایران به ترتیب با سهم‌هایی معادل ۱۹/۵ و ۱۹/۱ درصد بیشترین سهم از واحدهای بانکی داخل کشور را به خود اختصاص دادند.

در سال مورد بررسی، تعداد کارکنان شبکه بانکی کشور با ۱/۴ درصد رشد به ۱۷۱۲۸۲ نفر رسید. تعداد کارکنان بانک‌های تجاری طی این دوره ۰/۹ درصد افزایش و تعداد کارکنان بانک‌های تخصصی ۲/۶ درصد کاهش یافت. در این سال متوسط تعداد کارکنان در هر واحد بانکی ۹/۸ نفر بود. همچنین نسبت جمعیت به هر واحد بانکی (داخل کشور) به ۳۹۳۱/۷ نفر رسید.

۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	
۱۷۴۴۵	۱۷۱۴۵	۱۶۹۸۰	داخل کشور
۱۴۳۷۸	۱۴۲۴۲	۱۴۱۶۴	بانک‌های تجاری
۲۸۵۹	۲۷۷۴	۲۷۴۲	بانک‌های تخصصی
۲۰۸	۱۲۹	۷۴	بانک‌های غیر دولتی
۴۱	۵۶	۵۲	خارج کشور
۹	۲۱	۲۰	ملی ایران
۲۰	۲۴	۲۲	صادرات ایران
۳	۳	۲	تجارت
۵	۵	۵	ملت
۴	۳	۳	سپه
۱۷۴۸۶	۱۷۲۰۱	۱۷۰۳۲	جمع

طبقه‌بندی کارکنان شبکه بانکی کشور از نظر سطوح تحصیلی در سال مورد بررسی نشان می‌دهد سهم کارکنان مقاطع کارشناسی و بالاتر رو به افزایش و در مقابل سهم کارکنان زیر دیپلم رو به کاهش بوده است. در این میان دارندگان مدارج تحصیلی کاردانی و دیپلم بیشترین سهم را به خود اختصاص دادند. در حالی که در بانک‌های غیر دولتی ۶۹/۲ درصد کارکنان دارای مدارج تحصیلی کارشناسی و بالاتر هستند، در بانک‌های تجاری و تخصصی دولتی این نسبت به ترتیب ۲۲/۳ و ۲۳/۵ درصد می‌باشد.

۱۳۸۴		۱۳۸۳		۱۳۸۲		
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۱۰۰/۰	۱۴۶۸۱۸	۱۰۰/۰	۱۴۵۵۱۸	۱۰۰/۰	۱۴۵۷۷۴	بانک‌های تجاری دولتی
۲۲/۳	۳۲۸۱۶	۱۹/۸	۲۸۷۶۴	۱۷/۶	۲۵۶۷۹	کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا
۶۴/۸	۹۵۰۸۷	۶۴/۳	۹۳۵۶۴	۶۳/۳	۹۲۳۲۲	کاردانی و دیپلم
۱۲/۹	۱۸۹۱۵	۱۵/۹	۲۳۱۹۰	۱۹/۱	۲۷۷۷۳	زیر دیپلم
۱۰۰/۰	۲۰۸۵۵	۱۰۰/۰	۲۱۴۰۸	۱۰۰/۱	۲۱۴۳۳	بانک‌های تخصصی دولتی
۲۳/۵	۴۸۹۲	۲۲/۰	۴۷۱۹	۲۰/۵	۴۳۸۵	کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا
۶۵/۸	۱۳۷۳۳	۶۵/۹	۱۴۱۰۱	۶۴/۴	۱۳۷۹۸	کاردانی و دیپلم
۱۰/۷	۲۲۳۰	۱۲/۱	۲۵۸۸	۱۵/۲	۳۲۵۰	زیر دیپلم
۱۰۰/۰	۳۶۰۹	۱۰۰/۰	۲۰۴۷	۱۰۰/۰	۱۲۰۱	بانک‌های غیر دولتی
۶۹/۲	۲۴۹۶	۷۱/۲	۱۴۵۸	۶۷/۲	۸۰۷	کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا
۲۷/۰	۹۷۵	۲۴/۷	۵۰۵	۲۶/۲	۳۱۵	کاردانی و دیپلم
۳/۸	۱۳۸	۴/۱	۸۴	۶/۶	۷۹	زیر دیپلم
۱۰۰/۰	۱۷۱۲۸۲	۱۰۰/۰	۱۶۸۹۷۳	۱۰۰/۰	۱۶۸۴۰۸	کل بانک‌های دولتی و غیر دولتی
۲۳/۵	۴۰۲۰۴	۲۰/۷	۳۴۹۴۱	۱۸/۳	۳۰۸۷۱	کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا
۶۴/۱	۱۰۹۷۹۵	۶۴/۰	۱۰۸۱۷۰	۶۳/۲	۱۰۶۴۳۵	کاردانی و دیپلم
۱۲/۴	۲۱۲۸۳	۱۵/۳	۲۵۸۶۲	۱۸/۵	۳۱۱۰۲	زیر دیپلم